

**Analysis of the factors affecting the green village entrepreneurs
case study: Dana village, Dana county**

Zahra Torkashvand ¹✉, Mojtaba Ghadiri masoom ², Sakineh Njafi manesh ³

1. Department of Human Geography, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran

Email: ztorkashvand@ut.ac.ir

2. Department of Human Geography, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran

Email: mghadiri@ut.ac.ir

2. Department of Human Geography, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran

Email: sakinehtupolev@gmail.com

Article Info

Article type:

Research Article

Article History:

Received:

2 August 2022

Received in revised form:

1 May 2023

Accepted:

14 May 2023

Keywords:

Green village,

Entrepreneurship,

Environment,

Green entrepreneurship.

ABSTRACT

The questions that are raised are: What is the status of the factors affecting the entrepreneur's green village in terms of importance and current situation? What are the most important factors affecting the entrepreneur's green village?. The research is applied in terms of purpose and single-section in terms of time, data collection is survey and descriptive and analytical by means of observation and questionnaire and data analysis method. 5 settlements were selected as samples and sampling was done by stratified random method with proportional assignment. Sampling was done at the village level based on population classes and at the household level with Cochran's formula and community variance, and a total of 332 completed questionnaires were obtained. The importance of all factors affecting the green village of the entrepreneur has been evaluated in an important level while the status quo of these factors is much lower than their importance, these factors include: in the economic dimension: special protection of public and private sector of organic products production, creating sustainable small businesses and commercialization of green ideas through facilitating the reception and registration of brand and in social dimension: providing skills and entrepreneurship education. In general, the importance of all factors affecting the green village of the entrepreneur has been evaluated in an important level while the status quo of these factors is much lower than their importance.

Cite this article: Torkashvand, Z., Ghadiri masoom, M., & Njafi manesh, S. (2023). Analysis of the factors affecting the green village entrepreneurs (case study: Dana village, Dana county). *Human Geography Research Quarterly*, 55 (3), 243-263.

<http://doi.org/10.22059/JHGR.2023.346415.1008521>

© The Author(s).

DOI: [10.22059/JHGR.2023.346415.1008521](https://doi.org/10.22059/JHGR.2023.346415.1008521)

Publisher: University of Tehran Press

Extended Abstract

Introduction

Researchers consider the green village as a way to sustainability, and while emphasizing the environmental aspect of green villages, they believe that this is a comprehensive model and its other dimensions, such as social, economic, cultural, etc., should not be neglected. And on the other hand, the factors affecting entrepreneurship were analyzed, and their summary is: skilled manpower, increasing the level of educational standards, holding entrepreneurship courses, financial capital, suitable cultural and social environment, financial and economic support, risk taking, personality traits, communication access, internet use, etc., among which economic factors have had a greater impact on the development of entrepreneurship.

Kohgiluyeh and Boyer Ahmad province (natural capital of Iran) and especially Dana city have many natural resources that can be examined from two aspects: exploitation of resources and protection and environmental problems related to resources. The entrepreneurial green village is known as a solution to overcome the current situation. The questions that are raised are: What is the status of the factors affecting the entrepreneur's green village in terms of importance and current situation? What are the most important factors affecting the entrepreneur's green village?

Methodology

The research is applied in terms of purpose and single-section in terms of time, data collection is survey and descriptive and analytical by means of observation and questionnaire and data analysis method. 5 settlements were selected as samples and sampling was done by stratified random method with proportional assignment. Sampling was done at the village level based on population classes and at the household level with Cochran's formula and community variance, and a total of 332 completed questionnaires were obtained.

Results and discussion

The results of the one-sample t-test showed that the current status of factors affecting the entrepreneurial green village in the study area is at a low level. The importance of the effective factors was used by step-by-step regression test and it is as follows: physical-infrastructure factors (0.46), economic factors (0.24), social factors (0.18) and institutional factors (0.12). These factors show a better situation in the two innocent villages of Bad Creek and Darshahi, which have more population and are closer to the city center than other villages.

According to the respondents, the most important economic factors affecting the entrepreneur's green village are: supporting the commercialization of rural business ideas with an average of 4.84, and ownership of production resources (land and water, machinery, etc.) 4.81.

The most important social factors: responsible behavior towards the environment 4.80. Encouraging exemplary rural entrepreneurs and introducing them to other villagers (in person, media, internet) 4.58.

The most important institutional factors stated are: Institutional support for stable job opportunities 4.67. Cooperation of various relevant organizations in the direction of rural business development (governor's organization, agricultural jihad, rural cooperative, commerce, educational centers, local organizations,...) 4.43.

The most important effective physical-infrastructure factor: development of physical communication infrastructure of the village (roads and communication roads with other rural and urban areas) 4.98.

Descriptive findings of the current status of factors affecting the entrepreneurial green village

From the economic factors: the two factors of ownership of production resources with an average of 2.33 and granting loans and entrepreneurship facilities by the government with an average of 2.76 are at a higher level than the rest of the items.

Among the social factors, encouragement of exemplary rural entrepreneurs and introducing them to other villagers (in person, media, internet) with an average of

2.93 and a shared view about the environment with an average of 2.96 are at a better level than the rest.

The average of all items of institutional factors are at a level lower than 2. In relation to the existing situation of physical-infrastructure factors, the situation is the same.

The status of all factors is at a low level. in one sample t - test, the mean and upper limit of all items were positive, so with 99 percent confidence, it is possible to say that the importance of factors is above average. finally, regarding the importance of the total factors affecting rural entrepreneurship, the average gained is 4.52. also, because the mean and upper limit of this item are both positive, so with 99 percent confidence, it can be said that the importance of total factors affecting rural entrepreneurship in the study area is above average.

the average of the current status of effective factors in 1.83 is obtained which is lower than the theoretical mean of the society (3), since the upper and lower limit and also the mean difference are negative, so 99 percent confidence can be said that the current situation of the factors affecting the green village of the entrepreneur is low. all of the indicators of the present situation are far less than desired situation (importance).

according to the results of beta coefficient, it can be said that the physical - infrastructural factor with the 0.46 coefficient is the most important factor in the development of entrepreneurial green village. after that, economic with the beta coefficient 0.24 percent, social with 0.18 and institutional coefficient with coefficient of 0.12 is.

Conclusion

The importance of all factors affecting the green village of the entrepreneur has been evaluated in an important level while the status quo of these factors is much lower than their importance, therefore, it is necessary to identify the responsible organizations for promoting the status quo of these factors: in the economic dimension: special protection of public and private sector of organic products

production, creating sustainable small businesses and commercialization of green ideas through facilitating the reception and registration of brand and in social dimension: providing skills and entrepreneurship education. in general, the importance of all factors affecting the green village of the entrepreneur has been evaluated in an important level while the status quo of these factors is much lower than their importance.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

تحلیل عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین مطالعه موردی: دهستان دنا، شهرستان دنا

زهرا ترکاشوند^۱ ✉، مجتبی قدیری معصوم^۲، سکینه نجفی منش^۳

۱- نویسنده مسئول، گروه جغرافیای انسانی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: zorkashvand@ut.ac.ir

۲- گروه جغرافیای انسانی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: mghadiri@ut.ac.ir

۳- گروه جغرافیای انسانی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: sakinehtupolev@gmail.com

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۱/۰۵/۱۱

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۲/۰۲/۱۱

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۱/۰۲/۲۴

واژگان کلیدی:

روستای سبز،
کارآفرینی،
کارآفرینی سبز،
محیط زیست.

استان کهگیلویه و بویراحمد (پایتخت طبیعت ایران) و شهرستان دنا دارای توان‌های طبیعی زیادی می‌باشد که از دو جنبه قابل بررسی است: بهره‌برداری از منابع و مشکلات محیط‌زیستی مربوط و حفاظت از آن‌ها. روستای سبز کارآفرین راه‌حلی برای برون‌رفت از وضعیت بهره‌برداری بی‌رویه کنونی و جایگاه نامناسب منابع طبیعی در فرایند توسعه، شناخته شده. سؤال‌های پژوهش عبارت‌اند از: وضعیت عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین از نظر اهمیت و وضع موجود چگونه است؟ مهم‌ترین عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین کدام‌اند؟ این پژوهش به لحاظ هدف کاربردی است. شناسایی روستای سبز به منظور بهره‌برداری از منابع و مشارکت دادن موثر آن‌ها در روند توسعه روستایی و تحقق کارآفرینی سبز روستایی انجام می‌گردد. به لحاظ زمانی تک مقطعی بوده، گردآوری داده‌ها پیمایشی و وسیله مشاهده و پرسشنامه است. ۵ سکونتگاه به‌عنوان نمونه انتخاب شدند و به روش طبقه‌ای، تصادفی با انتساب متناسب نمونه‌گیری انجام شد. نمونه‌گیری در سطح روستاها مبتنی بر طبقات جمعیتی و در سطح خانوار انجام و در مجموع تعداد ۳۳۲ پرسشنامه تکمیل شده به دست آمد. نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای نشان داد که وضع موجود عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین در منطقه مورد مطالعه در سطح پایینی قرار دارد. به‌طور کلی اهمیت تمامی عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین در سطح مهمی ارزیابی گردیده است درحالی‌که وضع موجود این عوامل در سطحی به مراتب پایین‌تر از اهمیت آن‌ها قرار دارد. بنابراین لازم است سازمان‌های متولی توسعه روستایی در جهت ارتقاء وضع موجود این عوامل همت گمارند.

استناد: ترکاشوند، زهرا؛ قدیری معصوم، مجتبی و نجفی‌منش، سکینه. (۱۴۰۲). تحلیل عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین مطالعه موردی: دهستان دنا، شهرستان دنا. فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۵۵ (۳)، ۲۶۳-۲۴۳.

<http://doi.org/10.22059/JHGR.2023.346415.1008521>

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

DOI: 10.22059/JHGR.2023.346415.1008521

© نویسندگان

مقدمه

با افزایش توان فناوری‌ها در بهره‌برداری از منابع طبیعی، تعادل زیست‌محیطی در دو قرن حاضر به زیان طبیعت برهم‌خورده جامعه بین‌الملل راه‌حل این معضل را محافظت از محیط‌زیست می‌داند و اولویت با رویکردهایی است که علاوه بر تحقق حفاظت محیط‌زیست به افزایش درآمدهای اقتصادی و غنای فرهنگی و طبیعی مکان‌ها بینجامد (مهدوی و حاتمی، ۱۳۹۸: ۱۰۶). محیط‌زیست یکی از ابعاد حساس و آسیب‌پذیر روستاها می‌باشد که نسبت به شهرها کمتر تحت تأثیر آلاینده‌های مختلف قرار گرفته است. ولی گسترش الگوی مصرف شهری و هجوم بعضی منابع آلاینده شهری به حریم روستاها و تغییر الگوی مصرف روستاییان زمینه‌های تخریب محیط‌زیست در روستاها را گسترش داده است. رواج مصرف ظروف پلاستیکی، مواد شوینده و آلاینده منابع آب‌و خاک مواد سوختنی فسیلی (نفت، گازوئیل و...) و تولید مواد زائد جامد و رهاسازی آن در محیط روستا، اثرات و پیامدهای منفی بر محیط‌زیست روستا برجای می‌گذارد.

استان کهگیلویه و بویراحمد استانی نیمه روستایی است و بیشتر مواد مصرفی کشاورزی از روستاها تأمین می‌شود و در برخی مناطق روستایی، توسعه‌یافتگی روستایی با چالش‌های متعددی روبه‌رو بوده و هست، به طوری که اینک شاهد مهاجرت بی‌رویه به شهرها و حاشیه‌نشینی، رشد بیکاری، و خالی شدن روستا از سکنه بوده و باعث بدون استفاده ماندن بخش مهمی از ذخایر و منابع خدادادی روستاها شده است (احمدی کیش و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۲۷). نرخ بیکاری استان در سال ۱۳۹۴ معادل ۱۷٫۷ درصد است که نسبت به میانگین کشوری بالاتر و دارای رتبه نخست در میان استان‌های کشور بوده است. طی سال‌های اخیر با توجه به ورود جمعیت جوان به بازار کار، افزایش مشارکت و ورود زنان به عرصه کار و عدم وجود فضای مناسب برای اشتغال نیروی کار می‌توان شاهد افزایش نرخ بیکاری در استان بود. استان کهگیلویه و بویراحمد (پایتخت طبیعت ایران) و به‌ویژه شهرستان دنا دارای توان‌های طبیعی زیادی می‌باشد که از دو جنبه قابل‌بررسی است. ۱) بهره‌برداری از این منابع (۲) حفاظت از این منابع و مشکلات زیست‌محیطی. از جمله توان‌های منطقه می‌توان به اکوتوریسم، گیاهان دارویی، انرژی برق آبی، و... و در زمینه مشکلات زیست‌محیطی نیز می‌توان به رهاسازی غیربهداشتی زباله در طبیعت، از بین رفتن گیاهان دارویی منطقه، شکار غیرقانونی و ... اشاره کرد. دهستان دنا نیز به تبع استان دارای مشکلات ساختاری در زمینه اشتغال و نیز توان‌های طبیعی فراوان و مسائل زیست‌محیطی می‌باشد.

پژوهش‌های موردتوجه در بخش روستای سبز: دبی ون و شیندل کاسپر ۲۰۱۸ عوامل تعامل اجتماعی، اخلاق، نهادهای خیریه، انرژی‌های جایگزین، مشارکت، و جکسون ۲۰۱۵ عدم توجه صرف به ابعاد محیط‌زیستی و تأکید بر ابعاد اجتماعی، اقتصادی، معنوی و فرهنگی در کنار آن را الگوی روستای سبز دانسته‌اند. کوباتا ۲۰۱۴ در جهت توسعه کارآفرینی سبز شامل: راه‌کارهای همکاری وزارتخانه‌ها، تدوین برنامه‌های عملیاتی، اختصاص بودجه مناسب به کسب‌وکارهای سبز، ارائه برنامه‌های آموزشی، ایجاد تعاونی‌ها و صندوق‌های حمایتی مردمی، مطالعه گسترده و پژوهش درباره مشاغل سبز و تمرکز روی بازار برای کنترل تقاضا ارائه نمود. یوهان گالاگر ۲۰۱۳ نشان می‌دهد که روستاهای سبز که به‌عنوان مدل‌های تجربی عمل می‌کنند، می‌توانند با توسعه راه‌حل‌های جایگزین به حرکت جامعه به سمت پایداری کمک کنند. با این حال روستاهای سبز به برنامه‌ریزی طولانی‌مدت نیاز دارند. یی ۲۰۱۳ استفاده از خط‌مشی‌های انرژی تجدیدپذیر، اجازه صادر کردن انرژی تجدیدپذیر، وضع قانون محدودیت حداقل دستمزد و حضور شرکت‌های تجاری انرژی سبز از اصلی‌ترین عوامل محرک تجارت سبز در ایالات متحده آمریکا دانسته. ویلما آرجیز یوسکی ۲۰۰۹ سعی کرده تا رابطه بین اکوویلج‌ها و پایداری بررسی شود و با توجه به مطالعه میدانی در سه

اکوویلیج مورد مطالعه اکوویلیجها و پایداری زیست محیطی را در رابطه مستقیم با هم دانسته و به عبارتی روستایی را که در سطح پایداری زیست محیطی پایینی باشد نمی تواند اکوویلیج بخواند. داوسون ۲۰۰۶ در مطالعه خود کارآفرینی و ایجاد کسب و کارهای کوچک را برای پایداری اکوویلیجها در بعد اقتصادی پیشنهاد می کند. پلونسکی و روزنبرگ ۲۰۰۱ عواملی مثل حفاظت از محیط زیست، کارایی بیشتر منابع، صرفه جویی مالی، کاهش زباله و آلودگی، فشارهای درونی و بیرونی، مدیریت هزینه، مزیت رقابتی و تصویر مثبت از شرکت را بر توسعه کسب و کار سبز مؤثر می دانند. رضی کردمحل و لاریجانی ۱۳۹۷ به این نتیجه رسیده اند که هم افزایی ابعاد اقتصادی، اجتماعی و محیط زیست می تواند به شغل سبز منجر شود. مهدوی و حاتمی ۱۳۹۸ به ارزیابی وضعیت شاخص های کلیدی الگوی بوم روستا در سه بعد اجتماعی، اقتصادی و محیط زیستی می پردازند و نشان می دهند که روستاهای مورد مطالعه از نظر کلیه شاخص های الگوی بوم روستا در ابعاد سه گانه در وضعیت مطلوبی قرار ندارند. در مطالعه سعدی و ظاهری ۱۳۹۷ شاخص های اجتماعی و فرهنگی بیشترین سهم و شاخص های اکولوژیکی و زیست محیطی کمترین سهم را داشته اند. شاخص های اقتصادی در مرتبه دوم بیشترین سهم را در زمینه پایداری زیست محیطی روستاهای مورد مطالعه بر اساس الگو به خود اختصاص داده اند. خسروی و همکاران ۱۳۹۷ به این نتیجه رسیده اند که توسعه کارآفرینی سبز مستلزم: زیرساختها، چارچوب های حمایتی و فرهنگ تولید و مصرف محصولات سبز است. افتخاری و همکاران ۱۳۹۵ در بررسی ۱۳ روستا در حاشیه تالاب میانکاله و لپوی زاغمرز نشان می دهند، بعد اکولوژیکی از سهم بیشتری جهت زیست پایدار بر اساس الگوی اکوویلیج در روستاهای حاشیه تالاب دارد. عنابستانی و همکاران ۱۳۹۵ از اکوویلیجها به عنوان سکونتگاهی انسان محور و هماهنگ با طبیعت یاد کرده و بر این باور است که مدل اکوویلیج گستردگی بیشتری در سطح جهان دارد.

پژوهش های مورد توجه در بخش کارآفرینی سبز: وانگ و همکاران ۲۰۱۹ در بررسی نشان می دهد، مالکیت تلفن همراه و استفاده از اینترنت تأثیرات مثبتی بر کارآفرینی دارند. پس از کنترل عوامل قابل مشاهده و زمان و اثرات ثابت منطقه ای، مشخص کرد، کاربران تلفن همراه (کاربران اینترنت) ۲،۱ درصد بیشتر در مقایسه با دیگران مایل به کارآفرینی هستند. آنا لورکا و همکاران ۲۰۱۸ پرسش نامه های طراحی شده برای رتبه بندی از روش تحلیل سلسله مراتبی را در اختیار کارشناسان قرار دادند و نشان دادند که مهم ترین محرک های کارآفرینی پایدار، عوامل رفتاری (ویژگی های شخصیتی) و عوامل تجاری (بازار) هستند. اصول و ارزش های اخلاقی، همراه با هوش رقابتی، برای انجام این کار بسیار مهم بوده و اقداماتی برای پایداری به حساب می آیند. قدیری و همکاران ۱۴۰۰ از فرا تحلیل شش گروه از پیش رانها در توسعه کارآفرینی نتیجه می گیرند: پیش ران های حمایتی، پیش ران های اقتصادی، پیش ران های آموزشی و فناورانه، پیش ران های اجتماعی، پیش ران های رفتاری، پیش ران های محیطی و زیرساختی. ترکاشوند ۱۳۹۳ به نقش عامل مشارکت در توسعه کارآفرینی روستایی رسیده است. کوشکی و زارعی ۱۳۹۷ هریک از سازه های فردی و اجتماعی (سرمایه اجتماعی، هنجارهای ذهنی، حمایت خانوادگی ادراک شده، باور به خود کارآمدی و تأکید بر نهادهای محلی)، اثر مثبت و معناداری بر متغیر وابسته داشته اند.

پژوهش ها روستای سبز را راهی به سوی پایداری می دانند و ضمن تأکید بر روی بعد زیست محیطی روستاهای سبز عقیده دارند که این یک الگوی جامع است و از سایر ابعاد آن مثل ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و ... نباید غافل شد. جمع بندی عوامل موثر بر کارآفرینی عبارت است از: نیروی انسانی ماهر، افزایش سطح استانداردهای آموزشی، برگزاری دوره های کارآفرینی، سرمایه مالی، فضای فرهنگی و اجتماعی مناسب، حمایت های مالی و اقتصادی، ریسک پذیری،

ویژگی‌های شخصیتی، دسترسی ارتباطی، استفاده از اینترنت و... که در این بین عوامل اقتصادی تأثیر بیشتری بر توسعه کارآفرینی داشته‌اند. روش تحقیق در بیشتر مطالعات به صورت توصیفی-تحلیلی و پیمایشی بوده است. از منظر این تحقیق، روستای سبز کارآفرین راه‌حلی برای برون‌رفت از وضعیت فعلی شناخته شده و در این نوشتار به تحلیل عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین پرداخته می‌شود. به منظور بررسی بهتر این موضوع سؤال‌هایی مطرح می‌گردند که عبارت‌اند از: وضعیت عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین از نظر اهمیت و وضع موجود در دهستان دنا چگونه است؟ مهم‌ترین عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین در این دهستان کدام‌اند؟

مبانی نظری

نتایج بررسی روند تکامل الگوی روستای سبز نشان می‌دهد که دو نظریه «معیشت پایدار» و «مدیریت اکوسیستم» بیشترین نقش را در شکل‌گیری مدل روستای سبز به عنوان الگوی برنامه‌ریزی برای زیست پایدار داشته‌اند که در ادامه مورد بررسی قرار می‌گیرند.

نظریه مدیریت اکوسیستم

مدیریت زیست‌بوم محور دنباله اندیشه‌هایی است که نخست در میان طرفداران حفاظت از محیط‌زیست، کسانی چون لئوپولد، پیدا شد. این اندیشه‌ها در دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ میلادی در آمریکای شمالی و اروپا، حرکت‌های تازه‌ای را در بوم‌شناسی، انسان‌شناسی و برخی رشته‌های دیگر ایجاد کرد. این جریان‌های فکری بر نگرش‌های مربوط به مدیریت منابع منطقه‌ای، مدیریت زیست-منطقه و سرانجام مدیریت زیست‌بوم تأثیر گذاشت و چارچوب‌های تازه‌ای را معطوف به رویکرد یکپارچه به مسائل زیست‌بوم ایجاد کرد. مدیریت زیست‌بوم محور نیازمند دانش همه‌جانبه از نوع بین‌رشته‌ای است که دامنه گسترده‌ای را در برمی‌گیرد. تلاش در مدیریت زیست‌بوم محور بر این است که به جای برخورد غیرعلمی و پراکنده با مسائل، نگاهی راهبردی به این مسائل داشته باشیم (کیانی و همکار، ۱۳۹۰: ۶).

در تعریف کرستنسن و همکاران (۱۹۹۶) مدیریت اکوسیستم شامل مدل‌های اکولوژیکی دقیق و درست، درک پیچیدگی روابط انسان و محیط‌زیست و احترام انسان به اجزای اکوسیستم است که دربرگیرنده مسائل اجتماعی و مسائل علمی و فنی است. از نظر هوبر (۱۹۹۸) بخش‌های مدیریت اکوسیستم شامل مسائل اقتصادی و اجتماعی می‌باشد که اصل همه آن‌ها پایداری (اکولوژیکی، اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی) است.

ویژگی‌های اصلی مدیریت اکوسیستم: پایداری: پایداری منابع در مدیریت اکوسیستم، سود و هزینه در این زمینه مسائل بسیار مهمی هستند. اهداف: اهداف قابل‌دسترس به عنوان چشم‌انداز در آینده که لازمه آن پایداری است، ارائه مدل‌های اکولوژیکی، حفظ تنوع زیستی و ساختار اکوسیستم: مدیریت اکوسیستم، تنوع زیستی و پیچیدگی‌های ساختاری اکوسیستم‌ها را در مقابل تخریب تشخیص می‌دهد و منابع ژنتیکی لازم را برای سازگاری نسبت به تغییرات در بلندمدت فراهم می‌کند. پویایی اکوسیستم‌ها: بازداشتن اکوسیستم‌ها سکون. سایر ویژگی‌ها عبارت‌اند از: شرایط و مقیاس، انسان‌ها به عنوان جزئی از اکوسیستم، سازگاری و مسئولیت، ارزش اجتماعی، محدوده مکانی، دستیابی به شرایط مطلوب، انعطاف‌پذیری و سازگاری و در آخر، اطلاعات علمی (عابدی و همکاران، ۱۳۸۸: ۵).

نظریه معیشت پایدار

بررسی ادبیات مربوطه نشان می‌دهد رویکرد معیشت پایدار از بستر نظریه گسترده توسعه روستایی برخاسته است. تأمین

معیشت پایدار به عنوان گزینه‌های معیشتی شامل محیط‌زیست امن، اقتصاد کارآمد، و داشتن عدالت اجتماعی تعریف شده است. در این میان رویکرد معیشت پایدار به عنوان یکی از رویکردهای جدید توسعه پایدار روستایی، شیوه‌ای برای اندیشیدن و تلاش برای دستیابی به توسعه است که در اواخر دهه ۱۹۸۰ باهدف پیشرفت و در جهت فقرزدایی از اجتماعات محلی به وجود آمد و تمرکز بر رویکرد معیشت پایدار روستایی به سه دلیل اهمیت یافت: اول این که پیش‌نیاز برای بقای جوامع انسانی است. دوم این که شرط لازم برای کشاورزی خوب و مدیریت پایدار می‌باشد و سوم این که ابزاری برای پیش‌گیری از فرآیند مهاجرت شهری از روستاها است (Chen, 2012: 22). موسسه محیط‌زیست استکهلم معیشت پایدار را این‌چنین تعریف می‌کند: ایجاد شرایطی که در سیستم‌های انسانی، طبیعی و اقتصادی که حامی توسعه پایدار بوده و درعین حال، از منابع و فرصت‌های نسل‌های آتی حفاظت کرده و امکانات لازم را برای تأمین غذا، سرپناه و نوعی زندگی مقبول توسط خود افراد فراهم می‌آورد. در فرهنگ آکسفورد، معیشت پایدار وسیله‌ای حمایتی تعریف شده است که صرفاً برای مصرف و درآمد نیست، بلکه وسیله‌ای برای زندگی ایمن محسوب می‌شود. موسسه بین‌المللی توسعه پایدار، چنین استدلال می‌کند که معیشت پایدار در واقع، امکانات و ظرفیت‌های مردم را در جهت انجام و حفظ شیوه‌های مناسب زندگی به کار می‌گیرد و ضمن رفاه آن‌ها، نسل‌های آینده را نیز مورد ملاحظه قرار می‌دهد. این امکانات مشروط به وجود و در دسترس بودن گزینه‌های اکولوژیکی، اجتماعی-فرهنگی، اقتصادی و سیاسی بوده و مبتنی بر مساوات، مالکیت منابع و نظام تصمیم‌سازی مشارکتی می‌باشد.

شاخص معیشت پایدار روستایی دربرگیرنده: ۱- شاخص زیست‌محیطی شامل متغیرهایی مانند پوشش جنگلی، خاک و پارامترهای کیفیت آب، آلودگی هوا، تخلیه آب‌های زیرزمینی، و غیره ۲- شاخص‌های بهره‌وری اقتصادی شامل متغیرهایی از قبیل بهره‌وری زمین و ... ۳- شاخص عدالت اجتماعی شامل متغیرهایی مانند توزیع عادلانه زمین، دارایی و درآمد، تعداد افراد بالای خط فقر سواد زنان و غیره می‌باشد (حیدری ساربان و عبدپرور، ۱۳۹۸: ۲۵-۲۴).

تعریف و تاریخچه روستای سبز

در طول دهه ۱۹۶۰، پروژه‌های متعددی بر اساس معنویت و اکولوژیکال در قسمت‌های مختلفی از جهان آغاز شد. جنبش جهانی روستای سبز (اکوویلیج) در اوایل دهه ۱۹۹۰ آغاز شد. اصطلاح روستای سبز اولین بار در سپتامبر ۱۹۹۱ توسط دیان و گیلمن برای یک سمینار در دانمارک ارائه شده بود. رز و هیلدر جکسون از بنیان‌گذاران گایا تراست، به این نتیجه رسیدند که برای پیش برد حرکت به سوی پایداری، جهان نیازمند نمونه‌های خوبی از آنچه به معنی زندگی در هماهنگی با طبیعت در پایداری و رضایت معنوی در راه یک جامعه پیشرفته از لحاظ تکنولوژی است. آن‌ها تصمیم گرفتند این نمونه‌های خوب را اکوویلیج بنامند. در اواخر سال ۱۹۹۹ حدود ۱۶۰ جامعه هدف و بیش از ۱۰۰۰۰ روستای سنتی به شبکه جهانی روستای سبز پیوستند. هنوز یک مدل ایده‌آل را از روستای سبز به نمایش نگذاشته‌اند اما جوامع بسیاری در قسمت‌هایی از جهان هستند که باهم یک چشم انداز کلی از فرهنگ مختلف و سبک زندگی را تشکیل می‌دهند (<http://www.findhorn.org/>).

روستای سبز از گروه سکونتگاه‌ها یا اجتماع‌های آرمان‌گرا محسوب شده و مردم آن در تلاش‌اند با همکاری جمعی، شیوه بهتری از زندگی، سطح پویایی بالاتر در مقایسه با بیشتر اقتصادهای محلی را به نمایش بگذارند و به‌طور گریزناپذیری با شبکه گسترده اقتصاد جهانی پیوند یافته و درون آن محصور شده‌اند (Dawson, 2006: 61). هدف از طراحی آن مرتبط ساختن مسائل اجتماعی، اقتصادی و محیطی در سطح محله است، از این‌رو سه هدف اساسی (سلامت و کیفیت زندگی، پایداری محیطی و سرزندگی اقتصادی) برای آن مطرح می‌شود (افتخاری و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۷). برای

روستای سبز در منابع علمی ویژگی‌هایی را برشمرده‌اند که عبارت‌اند از: الف) انسان مقیاس: اشاره به اندازه روستا دارد و تعامل اجتماعی افزایش می‌یابد و هر عضو احساس می‌کند که آن‌ها می‌توانند مسیر جوامع را تحت تأثیر قرار دهند. گیلمن (۱۹۹۱؛ ب) یک سکونتگاه کامل (خوداتکا): اشاره به عملکردهای درونی روستا دارد. عملکردهای ضروری شامل اقامت، تأمین مواد غذایی، تولید، اوقات فراغت و زندگی اجتماعی، همه این‌ها نیاز دارند در نسبت متناسب باشند. باین‌وجود این تعریف به این مبنا نیست که روستای سبز کامل خودکفا باشد و یا جداسده از جوامع هم‌جوار باشد؛ ج) ادغام فعالیت‌های انسانی بدون ضرر به طبیعت: منابع به روش چرخه‌ای استفاده می‌شوند نه خطی، بنابراین نباید آن‌ها را هدر داد؛ د) حمایت از توسعه انسانی سالم: جوامع انسانی نیاز به یک رویکرد متعادل و یکپارچه به نیازهای انسان (فیزیکی، عاطفی، روانی و معنوی) دارند. توسعه انسانی مسائل اقتصادی، اجتماعی، حکومتی جامعه را تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ ت) حرکت به سوی موفقیت و آینده نامحدود: تمرکز بر روی جنبه پایداری دارد. تمرکز بر روی بلندمدت چالش بزرگی است اما شرایط عادلانه و منصفانه را برای نسل‌های بعدی فراهم می‌کند (Borsos, 2013:69).

بنابراین عوامل موثر بر روستای سبز را می‌توان به این ترتیب شرح داد:

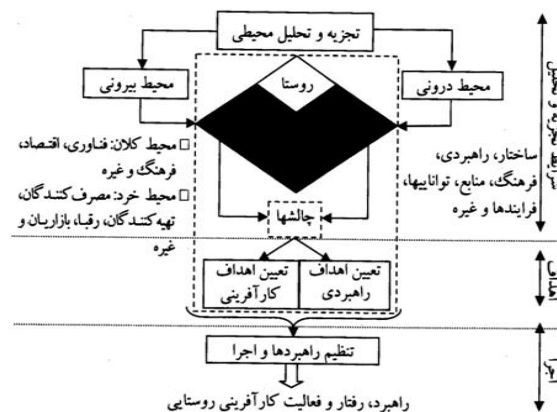
اجتماعی: تمرکز اصلی روستای سبز بر جنبه‌های اجتماعی است، زیرا این عوامل سعی می‌کنند زندگی فردی و اجتماعی را با هم تلفیق کنند. ساکنان بوم روستا در کنار هم کار می‌کنند و احساس اجتماعی و تعلق قوی دارند (Waerther.S, 2014:12). **نهادی:** یک مسئله مهم و تأثیرگذار در رابطه با روستاهای سبز این است که نهادهای جامعه چگونه تصمیم می‌گیرند و برای توسعه روستاهای سبز چه اقداماتی را انجام می‌دهند (Miller & Bentley, 2012:140). **کالبدی - زیرساختی:** برای توسعه روستاهای سبز ابتدا باید از زیرساخت‌ها شروع کنیم. یک قدم مهم در این رابطه استفاده از انرژی‌های جایگزین مانند انرژی بادی، خورشیدی بیوگاز و... است. جمع‌آوری آب تصفیه فاضلاب، ساختمان‌های اکولوژیک اقدامات بعدی در این زمینه هستند (Franke, 2012:113). **اقتصادی:** با توجه به اینکه راهکارهای اقتصادی رایج که برای کاهش خسارت به محیط‌زیست مورد استفاده هستند برای مبارزه با نابودی منابع طبیعی و تخریب محیط‌زیست به‌تنهایی کافی نیستند طرح راه‌کارهای جدید اقتصادی الزام پیدا می‌کند. بنابراین وجود شاخصه‌های اقتصادی مانند خوداتکایی، تقویت اقتصاد محلی، کیفیت خدمات گردشگری در روستاهای سبز می‌تواند عامل مؤثری برای گسترش آن‌ها و حفظ محیط‌زیست و جلوگیری از تخریب آن باشد (Ergas, 2010:36).

کارآفرینی

کارآفرین فردی حائز صفاتی مانند نوآور، ریسک‌پذیر، ایجادکننده کسب‌وکار و یا خلق‌کننده ارزش است. از منظر کلی کارآفرینی، فرآیندی شامل کشف، ارزیابی و بهره‌برداری از فرصت‌ها به‌منظور معرفی محصولات یا خدمات، روش‌های سازمان‌دهی، بازارها، فرآیندها و مواد اولیه جدید، از طریق تلاش‌های سازمان‌یافته‌ای است که پیش‌ازاین صورت نگرفته است (طالبی و عسگری رانکوه، ۱۳۹۴: ۳۰). دولینگر ۲۰۰۸ نیز کارآفرینی را به‌عنوان "کنترل و به‌کارگیری منابع برای ایجاد یک سازمان اقتصادی؛ نوآور به‌منظور کسب و یا رشد تحت شرایط ریسک و عدم اطمینان" تعریف می‌کند (Mottiar et al, 2018:78). کیلیبر و همکاران (۲۰۱۸) اظهار می‌دارند کارآفرینان با انگیزه در جوامع خود ارزش‌آفرینی می‌کنند (Kiblier et al, 2018:2).

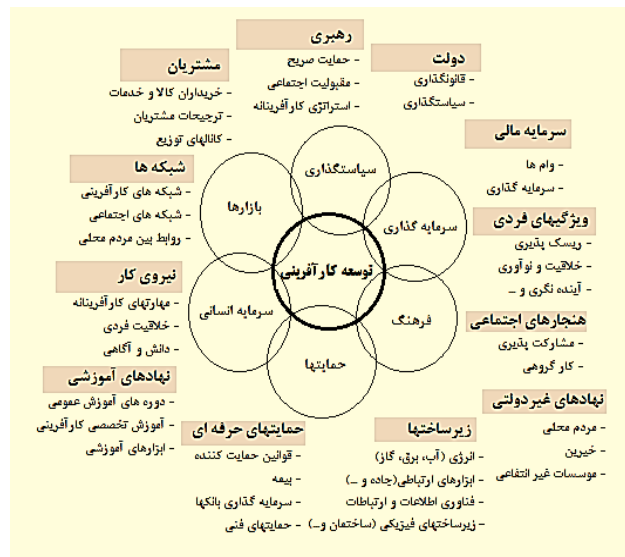
دیده‌بان جهانی کارآفرینی مدلی جامع را ارائه نموده که متأثر از وجود عوامل متعدد، رشد اقتصاد ملی را محقق می‌نماید. در این مدل از الزامات اساسی شامل نهادها، زیرساخت‌ها، ثبات اقتصاد کلان و آموزش ابتدایی و بهداشت

نام برده شده است. همچنین عوامل متعددی از جمله تأمین مالی، آموزش‌های کارآفرینی، تحقیق و توسعه، زیرساخت‌های فیزیکی، هنجارهای اجتماعی، زیرساخت‌های قانونی و ... به عنوان عوامل اثرگذار بر کارآفرینی معرفی شده‌اند (شکل ۱). در شکل (۱) چهارچوبی برای تعیین ویژگی کارآفرینی در مناطق روستایی نشان داده شده است. این چهارچوب، که چی کاین ارائه کرده است و به توسعه طبیعت کارآفرینی برای افراد روستایی کمک می‌کند، حول سه محور اصلی برای تعیین اشکال کارآفرینی و موفقیت تأکید شده است.

شکل ۱. فرصت‌ها و منابع موثر در کارآفرینی روستایی، منبع: (نجفی کانی و همکاران، ۱۳۹۱: ۳)

آیزنبرگ (۲۰۱۱)، در مدل اکوسیستم کارآفرینی خود بر عوامل کلانی چون فرهنگ، حمایت‌ها، بازارها، سیاست‌گذاری، سرمایه انسانی و ... اشاره داشته که بر هر یک زیرمجموعه‌های چندتری مرتب هستند (شکل ۲).

شکل ۲. اکوسیستم توسعه کارآفرینی، منبع: (Isenberg, 2011: 7)

بر اساس مطالب پیش‌گفته و مدل‌هایی که ارائه شدند، عوامل موثر بر کارآفرینی را می‌توان به ترتیب زیر دسته‌بندی نمود:

عوامل اجتماعی: فردی که به خلق ایده‌های نو می‌پردازد دارای زمینه‌های مانند طبقه اجتماعی، تجربیات، زمینه خانوادگی، آموزش و .... می‌باشد. به همین دلیل آلیسون به ویژگی موثر بر رفتار کارآفرینی تأکید دارد و آن را به این صورت بیان می‌کند «نقش‌های موجود در جامعه، تجربیات حاصل از زندگی، پیش‌زمینه‌های خانواده، سطح آموزش و آگاهی، طبقه اجتماعی و سازمان‌های دیوان‌سالاری» (یعقوبی فرانی، ۱۳۹۳: ۲۲). مهارت‌هایی که به صورت غیررسمی توسط خانواده و اجتماع به افراد داده می‌شوند، تجارب ویژه‌ای را برای بر عهده گرفتن شغل‌های روستایی ایجاد می‌کنند (پور رجب میان‌دوب و دارابی، ۱۳۹۵: ۶۶).

عوامل نهادی: سازمان‌ها انعکاس‌دهنده فرصت‌هایی هستند که نهادها ایجاد می‌کنند. پویایی‌های کارآفرینی با توجه به زمینه نهادی و سطح توسعه می‌توانند به طور وسیعی متفاوت باشند (پاداش و نیکونسبتی، ۱۳۹۴: ۱۰۷-۱۰۶). کارآفرینی نمی‌تواند بدون در نظر گرفتن نقش سازمان‌ها و نهادهای گوناگون انجام شود، زیرا هرگونه فعالیتی به سازمان‌دهی و تشکیلات در سطوح مختلف ملی و محلی نیاز دارد. دولت-سازمان‌ها و ارگان‌های مربوط از جمله این نهادها هستند. نهادهای غیردولتی محلی هم که به صورت خودجوش شکل گرفته‌اند تأثیر زیادی در رشد و گسترش فعالیت‌های کارآفرینی دارند (فراهانی و حاجی حسینی، ۱۳۹۲: ۷۲۳).

عوامل اقتصادی: با توجه به نقش عوامل اقتصادی مانند در دسترس بودن سرمایه، مؤسسات مالی و اعتباری، عوامل عرضه و تقاضا و ساختار بازار و .... (یعقوبی فرانی، ۱۳۹۳: ۱۵) در روند راه‌اندازی و توسعه کسب‌وکارهای کارآفرینانه عامل اقتصادی یکی از موضوعات مورد تأکید در پژوهش‌های مرتبط با عوامل تأثیرگذار بر کارآفرینی است. این موضوع به ویژه در کارآفرینی روستایی به دلیل برخی محدودیت‌ها در شرایط اقتصادی محیط روستا اهمیت بیشتری دارد. عوامل کالبدی-زیرساختی: بهبود و ارتقاء زندگی مردم به شیوه کارآفرینی یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های دولت‌ها به شمار می‌رود. لذا کشورهای مختلف می‌کوشند زمینه‌های لازم برای شکل‌گیری، رشد و توسعه کارآفرینی را در اجتماعات انسانی و در سطوح مختلف فراهم سازند. دستیابی به چنین هدف‌هایی مستلزم فراهم کردن زیرساخت‌های کارآفرینی است (سجاسی قیداری و همکاران، ۲۰۱۷: ۲).

کارآفرینی سبز

طبق پژوهش‌ها، پنج نقص عمده در بازار باعث ایجاد مشکلات محیط‌زیستی شده است: کالاهای عمومی، اثرات بیرونی (مشکلات ترافیک و تردد، آلودگی محیط‌زیست که باعث کاهش رفاه مردم و افزایش هزینه صاحبان واحدهای تولیدی برای رعایت استانداردهای محیط‌زیستی می‌شود)، قدرت انحصاری فروش و مداخله نامناسب دولتی ناشی از قوانین نارسا و اطلاعات ناقص تغییرات گسترده در محیط‌زیست ممکن است به تدریج باعث ایجاد فرصت‌هایی برای کارآفرینی سبز شود. (عبدالله زاده و شریف‌زاده، ۱۳۹۳: ۴۵). در کارآفرینی سبز فرصت‌های اقتصادی باید به نحوی سازگار با دو هدف توسعه یابد (ملور و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۴۱). کارآفرینی سبز نوعی کسب‌وکار پایدار است که بیشتر متوجه بهبود کارایی محیط‌زیست و کاهش تخریب آن از طریق حفاظت از منابع انرژی، استفاده از منابع انرژی تجدیدپذیر، کاهش آلودگی، ضایعات، تلفات و کاهش نشر گازهای تخریب‌کننده جو زمین است. کارآفرین زیست‌محیطی (کارآفرین سبز) به معنی فردی است که با حفظ محیط‌زیست و ترجیح دادن آن به منافع شخصی، رفتاری کارآفرینانه دارد. کارآفرینان زیست‌محیطی علاوه بر ویژگی‌های عمومی کارآفرینی (خالقیت و نوآوری، ریسک‌پذیری، استقلال، پیشگام بودن)، دارای ویژگی‌های مشترکی نیز هستند که شامل این موارد است: - تلاش برای

دستیابی به توسعه پایدار، - نوآوری در خلق راه‌حل‌های قابل قبول باهدف پاسخگویی تقاضاهای مخالفی که ایجاد می‌شوند، - به‌کارگیری عوامل طبیعی و منبع یابی در تولید محصولات پاک و انتخاب بسته‌بندی سازگار با محیط‌زیست (محصولات سالم یا ارگانیک)، - تولید محصولات پاک، افزایش کارایی‌های زیست‌محیطی، - مسئولیت‌پذیری زیست‌محیطی و فرهنگ مشترک و عضویت در انجمن‌های محیط‌زیستی (میوه‌چی و شهریار، ۱۳۹۸: ۶۳-۶۱) و توجه به روحیه کارآفرینی در کشاورزان و دیگر بهره‌برداران روستایی و به‌طور کلی گسترش فرهنگ کارآفرینی، این امکان را برای فرد کارآفرین ایجاد می‌کند که ضمن شناسایی منابع، فرصت‌ها و مشکلات موجود در کشاورزی، به ابداع راهکارهایی نوین در جهت توسعه و بهبود معیشت پایدار بپردازد. کارآفرینی روستایی در پی یافتن ترکیبی مناسب از منابع برای فعالیت اقتصادی اعم از کشاورزی و غیر کشاورزی به شکل متنوع سازی منابع درآمدی (یداله‌ی، ۱۳۹۱: ۳۶۱) برای دستیابی به بیشترین سود ممکن و در نهایت معیشت پایدار است (آغی‌نژاد، ۱۳۹۹: ۱).

با وجود تنوع زیاد روستاهای سبز علل مهم مشترکی مانند محلی سازی مجدد اقتصادی و کاهش فقر و ... دارند (Dawson, 2013: 37). توجه به ایجاد اشتغال در روستاهای سبز ضروری است زیرا این روستاها هنوز بخشی از سیستم هستند و برای بقاء نیاز به درآمد دارند و سعی بر این است که از لحاظ اقتصادی پایدار باشند (Sanders, 2000: 351). روستاهای سبز برای داشتن ثبات و امنیت اقتصادی باید انواع فرصت‌های شغلی را فراهم کنند، صنایع و مؤسسات باید به لحاظ اقتصادی به‌صرفه و با محیط‌زیست سازگار باشند. کارآفرینان در این روستاها با استفاده از کار دستی و مواد بازیافتی محلی هزینه‌ها را کاهش می‌دهند آن‌ها برخلاف کارآفرینان شهری می‌توانند بر روی کسب‌وکارهای سبز، کشاورزی ارگانیک، محصولات پایدار جنگلی، اکوتوریسم و انرژی‌های تجدید پذیر سرمایه‌گذاری کنند (Fotopoulos, 2000: 292). روستاهای سبز قادر به تولید اقتصادی محلی بر اساس منابع جامعه بر اساس ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های موجود در روستاها هستند (Dawson, 2013: 226). داوسون شیوه‌هایی را برای کسب درآمد در روستای سبز معرفی می‌کند که عبارت‌اند از: جذب سرمایه، تولیدات، خدمات و فعالیت‌ها بر مبنای ظرفیت‌های بومی (Dawson, 2006: 59). روستاهای سبز اکثراً مواد غذایی خود را ارگانیک تهیه و تولید می‌کنند و از مواد محلی برای محافظت و مراقبت از زمین و تنوع زیستی و نیز حفاظت از آب، خاک و هوا در ساختمان‌های خود بهره می‌برند. درآمد اغلب ساکنین روستای پایدار و سازگار با محیط‌زیست، از طریق خرده‌فروشی از تولید و بازیافت محصولات و خدمات است. روستاهای سبز ضمن حفظ آسایش و پایداری مناسب برای ساکنین محلی، محل مطلوبی برای استراحت، ورود گردشگران داخلی و خارجی و متعاقب آن درآمدزایی و اشتغال‌زایی برای ساکنین محلی بوده و از مهاجرت بی‌رویه مردم به شهرها و مناطق دیگر جلوگیری می‌شود (Bundale, 2004: 11).

انواع کسب‌وکار سبز

عموماً توسعه کسب‌وکار سبز می‌تواند بر دو گونه کلی باشد. در گونه اول: شرکت‌ها عملیات مدیریت محیط‌زیست را باهدف ایجاد نوآوری و کسب مزیت رقابتی برمی‌گزینند. رابطه مثبت بین عملیات مدیریت محیط‌زیست (در قالب مسئولیت‌پذیری اجتماعی یا نظام‌های مدیریت محیط‌زیست) و کسب مزیت‌های رقابتی و نوآوری، در مطالعات مختلف ثابت شده است. به‌علاوه، برخی پژوهشگران اعتقاد دارند که پذیرش چنین عملیاتی بر هزینه‌های کلی کسب‌وکارها تأثیر اساسی ندارد. گروه دوم: دربرگیرنده کسب‌وکارهای درگیر در جلوگیری از آلودگی (مثلاً سایت‌های کنترل آلودگی هوا، آب، تصفیه فاضلاب، نوسازی معادن و ...) و به‌کارگیرنده منابع طبیعی برای توسعه محصولات جدید

(از خاک، آب، کوه‌ها، دریاچه‌ها، جنگل‌ها و مراتع) است. نمونه‌های مختلفی وجود دارد که بیانگر ایجاد فرصت‌های جدید بازار برای خدمات محیط‌زیستی (مراکز اطلاعات هوا و اقلیم، گردوغبار، نشر دی‌اکسید کربن و ...) است.

روش پژوهش

پژوهش انجام‌شده به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ زمانی تک مقطعی بوده و مبتنی بر روش تحلیل داده‌ها توصیفی، تحلیلی و به لحاظ گردآوری داده‌ها پیمایشی است. از دو روش مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی جهت بررسی‌ها استفاده شد. در مطالعات میدانی، ابزار گردآوری داده‌ها مشاهده و پرسشنامه است. جامعه آماری این تحقیق ساکنان ۱۶ روستای بالاتر از سه خانوار جمعیت دهستان دنا بوده است. مبتنی بر آمار ارائه‌شده در شناسه آبادی‌های سال ۱۳۹۵ جامعه حاضر شامل، ۴۷۷۶ نفر جمعیت و ۱۴۱۲ خانوار می‌باشد. سکونتگاه‌های روستایی در سه دسته کم، متوسط و پرجمعیت طبقه‌بندی شدند و سپس ۲۰ درصد روستاها، مشتمل بر ۵ سکونتگاه به‌عنوان نمونه انتخاب شدند و به روش طبقه‌ای، تصادفی با انتساب متناسب نمونه‌گیری انجام شد. نمونه‌گیری در سطح روستاها مبتنی بر طبقات جمعیتی و در سطح خانوار با فرمول کوکران و واریانس جامعه انجام شد و در مجموع تعداد ۳۳۲ پرسشنامه تکمیل شده به دست آمد. روایی صوری یا اعتبار ابزار تحقیق حاضر یعنی پرسشنامه‌های تدوین‌شده توسط برخی از اساتید گروه جغرافیای انسانی تأیید گردید. برای سنجش پایایی ابزار تحقیق از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است. که مقدار آلفای کرونباخ ۰,۷۴ به دست آمد و در نتیجه قابلیت اعتماد پرسشنامه تأیید شد. در تحلیل اطلاعات از آماره‌های توصیفی فراوانی، درصد، انحراف معیار و میانگین استفاده به عمل آمد. در تجزیه و تحلیل استنباطی داده‌ها نیز از آزمون‌های تی تک نمونه‌ای، تی زوجی، تی استیودنت و آزمون فریدمن و آزمون رگرسیون و نرم‌افزار SPSS بهره گرفته شد. ترسیم نقشه‌ها در محیط GIS صورت گرفت.

جدول ۱. طبقه‌بندی و تعداد روستای نمونه دهستان دنا

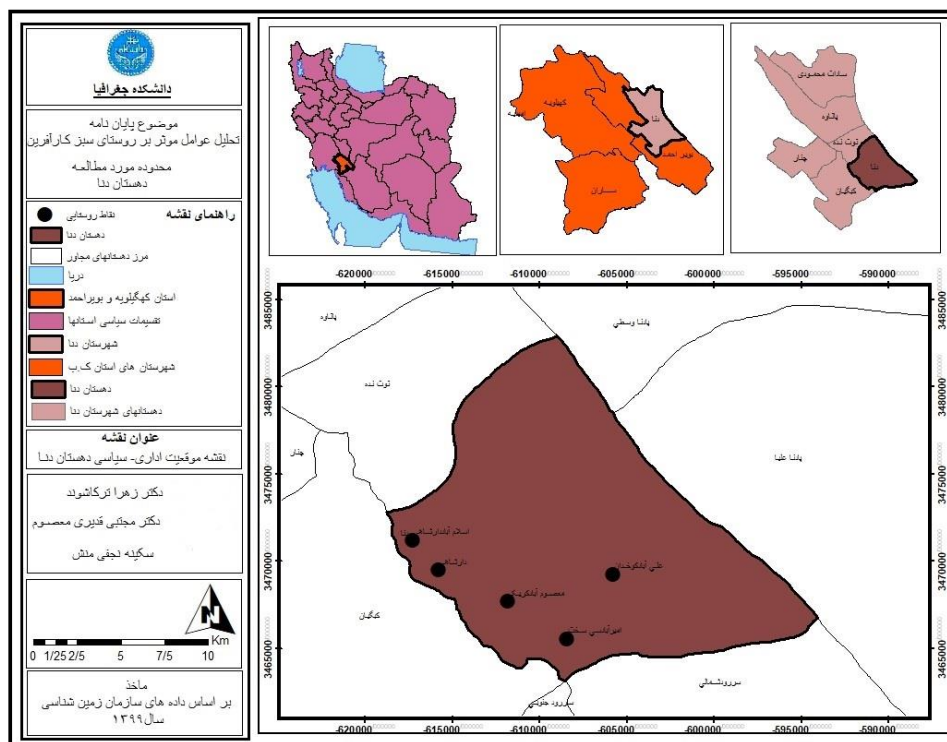
سطح جمعیتی	تعداد روستای نمونه (رند شده)	نام	خانوار	جمعیت	مرد	زن
کم جمعیت	تعداد ۲۷ پرسشنامه	۲	۸	۳۰	۱۴	۱۶
		۱۲	۳۳	۱۷	۱۶	۱۶
		۱۶	۴۹	۲۷	۲۲	۲۲
		۱۸	۷۱	۳۶	۳۵	۳۵
		۲۶	۷۸	۳۶	۴۲	۴۲
		۲۷	۸۸	۵۰	۳۸	۳۸
متوسط جمعیت	تعداد ۴۲ پرسشنامه	۳۱	۱۰۲	۴۶	۵۶	۵۶
		۳۹	۱۲۲	۶۱	۶۱	۶۱
		۸۳	۲۸۷	۱۴۵	۱۴۲	۱۴۲
پرجمعیت	تعداد ۲۶۳ پرسشنامه	۱۰۹	۳۳۱	۱۵۷	۱۷۴	۱۷۴
		۱۳۰	۳۸۵	۱۷۴	۲۱۱	۲۱۱
		۱۹۳	۶۳۵	۳۱۸	۳۱۷	۳۱۷
		۱۸۴	۶۵۴	۳۲۰	۳۳۴	۳۳۴
		۲۳۵	۸۱۶	۴۲۳	۳۹۳	۳۹۳
		معصوم‌آباد و علی‌آباد کریک*	۲۷۲	۱۰۰۴	۵۱۲	۴۹۲

* روستاهای نمونه، منبع: یافته‌های پژوهش بر اساس داده‌های سال ۱۳۹۵ مرکز آمار ایران، ۱۳۹۹

در این پژوهش روستای سبز کارآفرین متغیر وابسته می‌باشد و متغیرهای مستقل پژوهش شامل: عوامل اقتصادی، اجتماعی، نهادی و کالبدی- زیرساختی می‌باشد.

محدوده مورد مطالعه

شهرستان دنا بین ۳۰ درجه و ۳۹ دقیقه تا ۳۱ درجه و ۱۸ دقیقه عرض شمالی و ۵۰ درجه و ۵۴ دقیقه تا ۵۱ درجه و ۳۴ دقیقه طول شرقی در ناحیه شمال شرقی استان کهگیلویه و بویراحمد قرار گرفته است. شهرستان بویراحمد، دارای ۲ بخش به نام‌های پاتاوه، مرکزی، ۲ شهر به نام‌های پاتاوه و سی‌سخت، ۴ دهستان به نام‌های پاتاوه با ۵۰ آبادی دارای سکنه، سادات محمودی از توابع بخش پاتاوه و توت نده با ۱۶ آبادی، دنا با ۱۶ آبادی از توابع بخش مرکزی و در مجموع ۱۳۸ آبادی که از این تعداد ۱۲۶ آبادی دارای سکنه (۹۱,۳ درصد) و ۱۲ آبادی خالی از سکنه می‌باشد.

شکل ۳. موقعیت اداری-سیاسی دهستان دنا

شناخت ویژگی‌های طبیعی محدوده مورد مطالعه از اهمیت بالایی برخوردار است چرا که بسیاری از توان‌های طبیعی این محدوده در عمل ظرفیت آن را برای توسعه کارآفرینی و توجه به این ویژگی‌ها بعد سبز بودن کارآفرینی را تأمین می‌نماید.

ارتفاع یک منطقه در میزان وقوع بارندگی، درجه حرارت و تغییرات آن، میزان تبخیر و تعرق، شدت تشعشعات خورشیدی و به‌طور کلی در آب‌وهوای منطقه و به همراه آن در تشکیل و توسعه خاک، نوع و تراکم پوشش گیاهی اثر دارد و نیز در ارتباط با عامل شیب قرار می‌گیرد. روستاهای مورد مطالعه در شیب ۱۲ تا ۱۵ درجه شکل گرفته‌اند. تعداد چهار روستا از پنج روستای مورد مطالعه در ارتفاع ۱۵۴۷ تا ۲۰۰۰ متر قرار گرفته‌اند، و فقط روستای علی‌آباد کوخدان در طبقه دوم یعنی ارتفاع ۲۰۰۰ تا ۳۰۰۰ متر واقع شده است.

شناسایی خاک از لحاظ مورفولوژیکی، ژنتیکی، فیزیکی و شیمیایی جهت استفاده و بهره‌وری صحیح تولید در زمینه کشاورزی قدرت، استعداد، حاصلخیزی و محدودیت آن، ضروری به نظر می‌رسد. بیشترین وسعت منطقه تحت پوشش خاک اینسپتی سول می‌باشد. و تمامی روستاهای مورد مطالعه در محدوده این خاک شکل گرفته‌اند. پوشش گیاهی استان

کهگیلویه و بویراحمد متنوع و کم‌نظیر است و بالغ بر ۲۰۰۰ گونه گیاهی را در خود جای می‌دهد که از این تعداد بالغ بر ۴۲ گونه گیاهی، اندمیک (منحصر به استان) می‌باشد. سرانه جنگل در استان کهگیلویه و بویراحمد ۱,۲ هکتار می‌باشد که از سرانه جنگل در کشور و حتی جهان بالاتر است، معادل ۴۷۸۸۱۲ هکتار مرتع که درصد مرتع خوب، ۳۰,۲ درصد مرتع متوسط و ۵۶,۵ درصد مرتع فقیر می‌باشند. محدوده وسیعی از دهستان تحت پوشش جنگل‌های بلوط قرار دارد، و اکثر سکونتگاه‌های روستایی در قلمرو مراتع مرغوب استپی بنا شده‌اند.

طول رودخانه‌های دائمی استان ۱۱۷۵ کیلومتر و طول رودخانه‌های فصلی در حدود ۲۲۵ کیلومتر است و بیشتر از قعر دره‌ها عبور می‌کنند و کمتر می‌توانند مورد استفاده قرار گیرند. مهم‌ترین منبع آب سطحی دهستان دنا رودخانه دائمی کریک از حوزه آبریز خرسان می‌باشد که با طول ۱۹ کیلومتر در این منطقه جریان دارد.

استان کهگیلویه و بویراحمد دارای دو اقلیم سردسیری با ۴۳ درصد مساحت و میزان بالای بارش برف و باران که از ماه‌های اولیه فصل پاییز آغاز و تا ماه‌های اولیه فصل بهار نیز تداوم می‌یابد و پوشیده از جنگل‌های انبوه و اقلیم گرمسیری با ۵۷ درصد مساحت استان بوده که شهرستان دنا در ناحیه مرطوب معتدل با میزان بارندگی در این ناحیه بین ۵۴۰ تا ۸۸۴ میلی‌متر قرار دارد. موضوع گردوغبار نیز در استان کهگیلویه و بویراحمد قابل تأمل است.

تمرکز در بحث کارآفرینی سبز بر روی توانمندی‌های بالقوه و بالفعل محدوده مورد مطالعه است و بهره‌برداری از توانمندی‌ها برای رشد و گسترش کارآفرینی. این توانمندی‌ها عبارت‌اند از: نقاط قوت شهرستان در زمینه آب؛ - امکان ذخیره طبیعی بارش به صورت برف در ارتفاعات برای استفاده در فصل تابستان؛ - حجم بارش سالانه بیش از ۳ برابر نسبت به میانگین کشور؛ - توسعه کارست در شهرستان و ظهور چشمه‌های کارستی زیاد - وجود ۱۸۰ کیلومتر مسیر رودخانه دائمی؛ - وجود آبشارهای زیاد؛ - وجود نیروگاه‌های آبی میکرو؛ - وجود دریاچه کوه گل؛

نقاط قوت شهرستان در بخش زیر بنایی: - عبور یکی از جاده‌های شریانی شمالی-جنوبی کشور از شهرستان (جاده شریانی اصفهان-یاسوج-بوشهر)؛ - بالا بودن ورود بار از طریق اصفهان یاسوج بوشهر؛ - وجود فرودگاه ناحیه‌ای در شهر یاسوج؛ - نزدیکی سی سخت (مرکز شهرستان) به یاسوج؛ - راه‌اندازی دفاتر مخابرات روستایی ICT در بیش از ۱۴۰ روستا در سال‌های اخیر- افزایش ضریب نفوذ اینترنت در استان تا حدود ۴۵٪ در سال ۱۳۹۱؛ - استقرار آن در همسایگی استان‌های فارس و چهارمحال و بختیاری و اصفهان؛ افزایش سطح آموزش‌های حرفه‌ای و تخصصی نیروی کار متخصص؛ - افزایش روزافزون روستاهای دارای برق؛ - چند برابر شدن میزان شبکه‌گذاری گاز، تعداد علمک‌های گاز نصب‌شده و ظرفیت اشتراک‌پذیری در شهرستان در دهه‌های گذشته؛ - وجود ۱۸۰ کیلومتر مسیر رودخانه دائمی - وجود نیروگاه‌های آبی میکرو (مانند کریک)؛ - حجم بارش سالیانه بیش از ۳ برابر نسبت به میانگین کشور - امکان ذخیره طبیعی بارش به صورت برف در ارتفاعات برای استفاده در فصل تابستان؛ - پتانسیل انرژی بادی در برخی نقاط شهرستان؛ امکان توسعه آتی صنایع و شهرک‌های صنعتی که دارای نیازهای انرژی هستند.

نقاط قوت شهرستان در بخش صنعت و معدن: - فراوانی چشمه‌های آب‌معدنی؛ - شرایط اقلیمی مناسب و منحصر به فرد جهت کشت و پرورش گیاهان دارویی، عصاره‌گیری و تولید انواع دارو با منشاء گیاهی؛ - پتانسیل موجود در زمینه صنایع تبدیلی- تکمیلی و صنایع غذایی؛ - وجود پتانسیل مواد معدنی شامل: مارن، سنگ گچ، شن و ماسه و سنگ تزئینی؛ - ذخایر گچ طبی کریک - وجود کانسار مس و روی (طرح آمایش استان ک، ب، ۱۳۹۶: ۱۲۵).

تخصص‌های منطقه مورد مطالعه در تقسیم‌کار درون استانی: - نیمه شرقی استان به‌ویژه در محدوده شهرستان‌های بویراحمد و دنا جاذبه‌های طبیعی بسیاری وجود دارد که همه‌ساله پذیرای طرفداران اکوتوریسم و ژئوتوریسم در منطقه

می‌باشد؛ - شهرستان‌های دنا و بویراحمد به دلیل برخورداری از منابع آبی مناسب امکان پرورش ماهیان سردابی در آن‌ها وجود داشته؛ - فراوانی چشمه‌های معدنی در نیمه شرقی استان و زمینه فعالیت ۱۹ واحد آب‌معدنی و ۱۶ طرح ایجاد کارخانه آب‌معدنی در دست اجرا با تمرکز غالب در شهرستان‌های دنا و بویراحمد به‌عنوان قطب آب‌معدنی استان؛ - رویش انواع گیاهان دارویی در بخش سردسیری استان، به لحاظ تنوع و تولید دارای مقام اول کشوری است، عرقیات و اسانس گیاهان دارویی در شهرستان‌های دنا و بویراحمد تحت عنوان شهرک تخصصی گیاهان دارویی به‌عنوان قطب فراوری گیاهان دارویی استان؛ - با فعالیت کارخانه‌های بزرگ بهداشتی و درمانی در استان کهگیلویه و بویراحمد اعم از داروهای گیاهی، انسانی و دامی عملیات اجرایی سایر کارخانه‌های نیز فراهم خواهد شد. در حال حاضر بالغ بر ۷۰ نوع محصولات آرایشی و بهداشتی در لابراتوار طبیعت زنده (سینره) یاسوج تولید می‌شود. قابلیت‌های بالای استان در زمینه فراوری انواع گیاهان دارویی به‌عنوان قطب داروسازی استان؛ - وجود باغ‌های طبیعی سیب، زردآلو و دیگر میوه‌جات در شهرستان‌های دنا و بویراحمد به‌عنوان قطب باغداری استان؛ - وجود ۳۵۸۰ هکتار اراضی زیر کشت حبوبات (نخود، عدس و لوبیا) در نیمه شرقی استان (محدوده شهرستان‌های دنا و بویراحمد)، برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی استان ک.ب، ۱۳۹۵، ۵۷-۳۱).

یافته‌ها

بیشتر از نیمی از پاسخ‌گویان در دامنه سنی ۲۰-۴۰ سال یعنی در سن فعالیت اقتصادی قرار دارند. تعداد مردان مورد پرسش ۲۸۴ نفر (۸۵٫۵ درصد) و زنان مورد پرسش ۴۸ نفر (۱۴٫۵ درصد) بوده است. وضعیت سواد در منطقه در سطح متوسطی قرار دارد به طوری که بیشترین آمار مربوط به افرادی با سطح توان خواندن و نوشتن (۲۳٫۸ درصد) و کمترین آمار مربوط افرادی با تحصیلات دکترا (۰٫۶ درصد) می‌باشد. از نظر نوع اشتغال، بیشترین فراوانی به شغل کشاورزی و کمترین به محصل و دانشجو در بین پاسخ‌گویان مربوط است.

یافته‌های توصیفی و اهمیت عوامل اقتصادی موثر بر روستای سبز کارآفرین

از نظر پاسخ‌گویان مهم‌ترین عوامل اقتصادی تأثیرگذار بر روستای سبز کارآفرین عبارت است از: حمایت از تجاری‌سازی ایده‌های کسب‌وکار روستایی با میانگین ۴/۸۴ و مالکیت بر منابع تولید (زمین و آب، ماشین‌آلات و...) ۴/۸۱. از لحاظ عوامل موثر اجتماعی مهم‌ترین عوامل از دیدگاه پاسخ‌گویان عبارت است از: رفتار مسئولانه در قبال محیط ۴/۸ تشویق کارآفرینان روستایی نمونه و معرفی آن‌ها به سایر روستاییان (به صورت حضوری، رسانه‌ای، اینترنتی) ۴/۵۸. در میان عوامل نهادی مهم‌ترین عوامل اظهارشده عبارت‌اند از: حمایت نهادها از فرصت‌های شغلی پایدار ۴/۶۷ همکاری سازمان‌های مختلف ذی‌ربط در راستای توسعه کسب‌وکارهای روستایی (سازمان استانداری، جهاد کشاورزی، تعاون روستایی، بازرگانی، مراکز آموزشی، سازمان‌های محلی،...) ۴/۴۳. بر اساس اظهارنظر پاسخ‌گویان مهم‌ترین عامل کالبدی- زیرساختی موثر عبارت است از: توسعه زیرساخت‌های ارتباطات فیزیکی روستا (راه‌ها و جاده‌های ارتباطی با سایر نقاط روستایی و شهری) ۴/۹۸. یافته‌های توصیفی وضع موجود عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین: یافته‌های توصیفی شامل درصد، فراوانی، میانگین و اهمیت وضع موجود عوامل مختلف اثرگذار بر توسعه کارآفرینی در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و همچنین وضع موجود آن‌ها به تفکیک ابعاد بررسی ارائه خواهند شد.

طبق اظهارنظرهای موجود فقط دو عامل مالکیت بر منابع تولید با میانگین ۲/۳۳ و اعطای وام و تسهیلات کارآفرینی از سوی دولت با میانگین ۲/۷۶ نسبت به بقیه گویه‌ها در سطح بالاتر و مابقی عوامل در سطح کم و خیلی کم قرار دارند. به‌طور کلی وضع موجود تمامی عوامل در سطح پایینی قرار دارد.

در بین عوامل اجتماعی تشویق کارآفرینان روستایی نمونه و معرفی آن‌ها به سایر روستاییان (به‌صورت حضوری، رسانه‌ای، اینترنتی) با میانگین ۲/۹۳ و دیدگاه مشترک در خصوص محیط‌زیست با میانگین ۲/۹۶ در سطحی بهتر از باقی گویه‌ها و بقیه گویه‌ها در سطح کم و خیلی کم قرار دارند. به‌طور کلی وضع موجود تمامی گویه‌ها در سطح پایینی می‌باشد. در میان عوامل نهادی چنان‌که بررسی شد، میانگین تمامی گویه‌ها در سطح پایین‌تر از ۲ قرار دارند. در رابطه با وضع موجود عوامل کالبدی- زیرساختی نیز وضع به همین‌گونه است و تمامی عوامل مربوط به روستای سبز در سطح خیلی کم قرار دارند و تنها توسعه زیرساخت‌های آموزشی در روستا با میانگین ۲/۹۲ از سایر گویه‌ها اندکی بالاتر نشان می‌دهد. یافته‌های استنباطی و تحلیل وضعیت اهمیت عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین

میانگین به‌دست‌آمده، عوامل اقتصادی موثر بر کارآفرینی روستایی ۴/۶۵ بوده، از عوامل نهادی موثر بر کارآفرینی روستایی میانگین به‌دست‌آمده، ۴/۳۱ است، در مورد عوامل کالبدی-زیرساختی نیز میانگین حاصله، ۴/۷۶ است و از عوامل اجتماعی موثر بر کارآفرینی روستایی نیز میانگین به‌دست‌آمده، ۴/۳۶ است. اختلاف میانگین و حد بالا و پایین همه گویه مثبت است لذا با ۹۹ درصد اطمینان می‌توان گفت اهمیت عوامل بالاتر از مقدار متوسط قرار دارد. در نهایت در خصوص اهمیت مجموع عوامل موثر بر کارآفرینی روستایی مورد مطالعه، میانگین به‌دست‌آمده ۴/۵۲ است (جدول ۲) هم‌چنین چون اختلاف میانگین و حد بالا و پایین این گویه (جدول ۵) هر دو مثبت است لذا با ۹۹ درصد اطمینان می‌توان گفت اهمیت مجموع عوامل موثر بر کارآفرینی روستایی در منطقه مورد مطالعه بالاتر از سطح متوسط قرار دارد.

جدول ۲. تحلیل وضعیت اهمیت عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین با استفاده از آزمون t تک نمونه‌ای

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای میانگین از انحراف معیار	عوامل
۳۳۲	۴/۶۵	۰/۱۵۱۹۰	۰/۰۸۳۴	عوامل اقتصادی
۳۳۲	۴/۳۶	۰/۲۱۸۳۵	۰/۱۱۹۸	عوامل اجتماعی
۳۳۲	۴/۳۱	۰/۲۴۸۲۸	۰/۱۳۶۳	عوامل نهادی
۳۳۲	۴/۷۶	۰/۲۲۱۱۷	۰/۱۲۱۴	عوامل کالبدی-زیرساختی
۳۳۳۲	۴/۵۲	۰/۱۱۶۷۵	۰/۰۶۴۱	اهمیت کلی عوامل موثر بر کارآفرینی روستایی

جدول ۳. آزمون t تک نمونه‌ای عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین

مقدار آزمون = ۳					
مقدار آماره t استیودنت	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (دو دامنه)	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان	t
۱۹۸/۳	۳۳۱	۰/۰۰۰	۱/۶۵	۱/۶۲	۱/۶۷
۱۱۳/۵	۳۳۱	۰/۰۰۰	۱/۳۶	۱/۳۲	۱/۳۸
۹۶/۶۵	۳۳۱	۰/۰۰۰	۱/۳۱	۱/۲۹	۱/۳۴
۱۴۵/۷	۳۳۱	۰/۰۰۰	۱/۷۶	۱/۷۴	۱/۷۹
۲۳۸/۰	۳۳۱	۰/۰۰۰	۱/۵۲	۱/۵۱	۱/۵۳

میانگین کل وضع موجود عوامل موثر ۱,۸۳ به دست آمده که از میانگین نظری جامعه (۳) پایین تر است، از آنجا که حد بالا و پایین و همچنین اختلاف میانگین منفی هستند لذا با اطمینان ۹۹ درصد می توان گفت وضع موجود عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین در سطح پایینی قرار دارد (جدول ۶ و ۵).

جدول ۵. ارزیابی وضع موجود عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای میانگین از انحراف معیار
۳۳۲	۱/۸۲	۰/۲۰۵۱۷	۰/۰۱۱۲۶
۳۳۲	۱/۸۳	۰/۲۸۱۸۸	۰/۰۱۵۴۷
۳۳۲	۱/۴۲	۰/۲۱۶۳۷	۰/۰۱۱۸۷
۳۳۲	۲/۲۶	۰/۴۳۱۳۹	۰/۰۲۳۶۸
۳۳۲	۱/۸۳	۰/۱۸۹۶۸	۰/۰۱۰۴۱

جدول ۶. آزمون t تک نمونه‌ای وضع موجود عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین

Test Value = 3					
T	درجه آزادی	سطح معنی داری	اختلاف میانگین	%۹۵ درصد فاصله اطمینان	
				حد پایین	حد بالا
۱۰۴/۱۷-	۳۳۱	۰۰۰	۱/۱۷-	۱/۱۹۵-	۱۵۰-
۷۵/۲۲-	۳۳۱	۰۰۰	۱/۱۶-	۱/۱۹۴-	۱/۱۳۳-
۱۳/۲۹-	۳۳۱	۰۰۰	۱/۵۷-	۱/۵۹۴-	۱/۵۴۷-
۳۱/۲۱-	۳۳۱	۰۰۰	۰/۷۳۸-	۰/۷۸۵-	۰/۶۹۲-
۱۱۱/۵۸-	۳۳۱	۰۰۰	۱/۱۶۱-	۱/۱۸۲-	۱/۱۴۱-

نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای انجام شده برای اهمیت و وضع موجود عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین نشان می‌دهد که در تمامی شاخص‌های مورد بررسی وضع موجود به مراتب پایین تر از وضع مطلوب (اهمیت) این عوامل قرار دارد.

نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام نشان می‌دهد رگرسیون تخمینی در چهار گام انجام شد که میزان ضریب همبستگی چندگانه در گام آخر برابر با ۰,۸۷ درصد می‌باشد و ضریب تعیین محاسبه شده ۰/۷۶۸ درصد می‌باشد. به عبارت دیگر می‌توان گفت ۰/۷۶۸ درصد از تغییرات روستای سبز کارآفرین توسط عوامل مستقل تبیین شد، نتایج جدول ضرایب نشان می‌دهد که متغیرهای عوامل اقتصادی، اجتماعی، نهادی و کالبدی - زیرساختی بر متغیر وابسته اثرگذار می‌باشد. با توجه به نتایج ضریب بتا می‌توان گفت عامل کالبدی - زیرساختی با ضریب ۰/۴۶ مهم ترین عامل اثرگذار در توسعه روستای سبز کارآفرین است. بررسی‌ها در منطقه مورد مطالعه نشان می‌دهد که به دلیل کوهستانی بودن و محروم بودن روستاهای منطقه وجود زیرساخت‌ها از اهمیت زیادی برخوردار است.

دومین عامل اثرگذار، اقتصادی با ضریب بتای ۰/۲۴ درصد می‌باشد. با توجه به اینکه منطقه مورد مطالعه در یکی از محروم ترین استان‌های کشور واقع است و در نتیجه ریسک سرمایه‌گذاری در آن بالا است. حمایت‌های مالی و سرمایه‌گذاری ارگان‌های دولتی و خصوصی از روستای سبز کارآفرین می‌تواند بسیار راهگشا باشد. سومین عامل مهم از دیدگاه جامعه مورد مطالعه عامل اجتماعی با ضریب ۰/۱۸ می‌باشد. بهبود شاخص‌های اجتماعی به ویژه در زمینه آموزش و ترویج می‌تواند نقش بسزایی در توسعه روستای سبز کارآفرین داشته باشد.

چهارمین و آخرین عامل موثر عامل نهادی با ضریب ۰/۱۲ است. شفاف‌سازی و اصلاح قوانین راه‌اندازی بنگاه‌ها و حمایت نهادهای مختلف دولتی، محلی و مردم‌نهاد از روستای سبز کارآفرین می‌تواند گامی مثبت در جهت توسعه روستای سبز کارآفرین و به تبع آن رشد و توسعه اقتصادی روستا از یک طرف و حفظ محیط‌زیست روستاها از دیگر سو باشد (جدول ۷).

جدول ۷. آزمون رگرسیون عوامل موثر

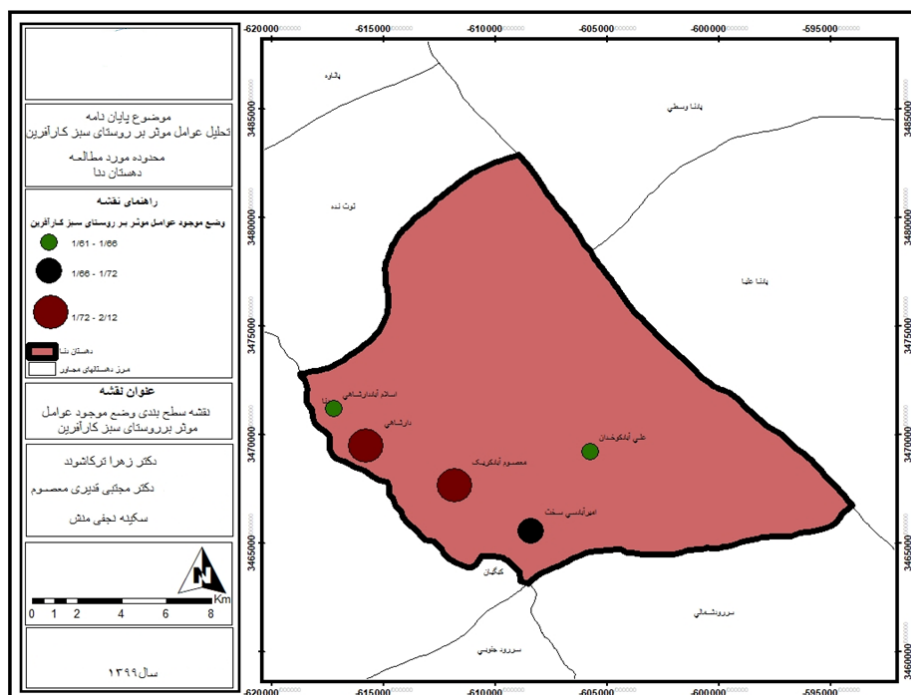
sig	t	ضریب استاندارد		B	
		ضریب استاندارد	Std. Error		
۰,۰۰۰	۲۴/۷۱۸		۰/۲۰۲	-۴/۹۸۷	عرض از مبدأ
۰,۰۰۰	-۳/۵۵۷	-۰/۱۲۲	۰/۰۵۳	-۰/۱۸۹	نهادی
۰,۰۰۰	-۵/۶۱۴	-۰/۲۴۲	۰/۰۴۲	-۰/۲۳۴	اقتصادی
۰,۰۰۰	-۵/۳۰۸	-۰/۱۸۲	۰/۰۴۳	-۰/۲۳۰	اجتماعی
۰,۰۰۰	-۱۰/۷۸۴	-۰/۴۶۴	۰/۰۳۵	-۰/۳۸۳	کالبدی-زیرساختی

درباره وضع موجود عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین باید گفت که روستای معصوم‌آباد کریک با میانگین ۲,۱۲ و روستای دارشاهی با میانگین ۱,۹۶ بهترین وضعیت را در بین روستاهای مورد مطالعه دارند. همچنین روستای اسلام‌آباد پایین‌ترین میانگین (۱,۶۱) را به لحاظ وضعیت موجود عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین دارد (جدول ۸).

جدول ۸. سطح‌بندی وضعیت اهمیت و وضع موجود عوامل موثر روستای سبز کارآفرین، در روستاهای مورد مطالعه

میانگین متغیر			نام روستا
وضع موجود عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین	اهمیت عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین	سطح جمعیتی	
۱/۶۱	۴/۴۴	کم جمعیت	اسلام‌آباد
۱/۶۶	۴/۳۶	کم جمعیت	علی‌آباد
۱/۷۲	۴/۴۶	متوسط جمعیت	امیرآباد
۱/۹۶	۴/۵۵	پر جمعیت	دارشاهی
۲/۱۲	۴/۵۳	پر جمعیت	معصوم‌آباد کریک

نتایج به دست آمده از آزمون T تک نمونه‌ای نشان داد که وضع موجود تمامی عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین در منطقه مورد مطالعه در سطح پایینی قرار دارد. همچنین برای اهمیت عوامل موثر از آزمون رگرسیون گام به گام استفاده شد که نتایج حاصله حاکی از اهمیت عوامل موثر به این ترتیب می‌باشد: عوامل کالبدی- زیرساختی (۰/۴۶) عوامل اقتصادی (۰/۲۴) عوامل اجتماعی (۰/۱۸) و عوامل نهادی (۰/۱۲). نقشه سطح‌بندی وضع موجود عوامل موثر در سکونتگاه‌های روستایی مورد مطالعه (شکل ۴) نشان می‌دهد که دو روستای معصوم‌آباد کریک و دارشاهی که جمعیت بیشتری دارند و به مرکز شهرستان نزدیک‌تر هستند، به لحاظ برخورداری از این عوامل وضعیت بهتری نسبت به سایر روستاها دارند.

شکل ۴. نقشه پراکندهی وضع موجود عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین

نتیجه گیری

طبق نتایج حاصله عوامل کالبدی- زیرساختی (۰/۴۶) اولویت اول، عوامل اقتصادی (۰/۲۴) اولویت دوم، عوامل اجتماعی (۰/۱۸) سوم، و عوامل نهادی (۰/۱۲) در مرتبه آخر قرار دارند.

اهمیت تمامی عوامل موثر بر روستای سبز کارآفرین در سطح مهمی ارزیابی گردیده است درحالی که وضع موجود این عوامل در سطحی به مراتب پایین تر از اهمیت آن‌ها قرار دارد و گویای وجود فاصله زیادی بین آنچه هست و آنچه باید باشد، است. بنابراین لازم است سازمان‌های متولی توسعه روستایی در جهت ارتقاء وضع موجود این عوامل همت گمارند. در ادامه به ارائه پیشنهادهایی برای ارتقاء وضع موجود روستای سبز کارآفرین در هر یک از ابعاد چهارگانه می‌پردازیم.

در بعد اقتصادی: حمایت ویژه بخش دولتی و خصوصی از تولید محصولات ارگانیک، ایجاد کسب‌وکارهای کوچک پایدار و تجاری‌سازی ایده‌های سبز از طریق تسهیل دریافت گواهی و ثبت برند.

در بعد اجتماعی: ارائه آموزش‌های مهارتی و کارآفرینی، متناسب با روستای سبز کارآفرین مانند صنعت بازیافت، انرژی‌های نو و کشاورزی ارگانیک به منظور تغییر نگرش کارآفرینان در بخش کشاورزی و روستایی، در جهت به‌کارگیری اصول پایداری در فعالیتهای تولیدی از طریق برگزاری دوره‌های آموزشی با محوریت پایداری و کسب‌وکار سبز.

در بعد نهادی: مشارکت تشکلهای محلی، ارگان‌ها، و دستگاه‌های دولتی ذی‌ربط، نهادهای میانجی، سازمان‌های غیردولتی و غیره برای فراهم کردن زیرساخت‌های اولیه روستای سبز کارآفرین.

در بعد کالبدی- زیرساختی: حمایت دولت از توسعه زیرساخت‌ها، ارائه مشوق‌های سرمایه‌گذاری و مالیاتی و تقویت بازار در این حوزه (برای نمونه با خرید انرژی پاک تولیدشده، تسهیل تبلیغات محصولات و خدمات این کسب‌وکار از صداوسیما و رسانه‌های عمومی، پذیرش و تقویت نهادهای صنفی مرتبط در امور سیاست‌گذاری و مدیریتی و نظایر آن) و استفاده از مصالح بومی متناسب با محیط در ساخت‌وسازهای روستا.

تقدیر و تشکر

بنا به اظهار نویسنده مسئول، این مقاله حامی مالی نداشته است.

منابع

- آغی نژاد، اسداله. (۱۳۹۹). نقش کارآفرینی در توسعه معیشت پایدار روستایی. کنفرانس بین‌المللی چالش‌ها و راهکارهای نوین در مهندسی صنایع و مدیریت و حسابداری، موسسه عالی ادیب مازندران، ساری، ۶-۱.
- احمدی کیش، علی‌اصغر؛ احمدوند، مصطفی و شریف‌زاده، مریم. (۱۳۹۵)، واکاوی مقایسه‌ای علل توسعه‌نیافتگی روستایی: مورد مطالعه روستاهای بخش مارگون در شهرستان بویراحمد. *علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران*، ۱۲ (۲)، ۱۲۳-۱۳۵. [DOR:20.1001.1.20081758.1395.12.2.8.1](https://doi.org/10.22081/1.20081758.1395.12.2.8.1)
- پاداش، حمید و نیکونستی، علی. (۱۳۹۴). نقش نهادها در توسعه کارآفرینی. *فصلنامه برنامه‌بودجه*، ۱۰۶، ۱۵۴-۱۲۹. [DOR:20.1001.1.22519092.1386.13.1.2.0](https://doi.org/10.22519092.1386.13.1.2.0)
- پور رجب میاندوآب، پیمان و دارابی، سعدالله. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین عوامل اجتماعی-اقتصادی با زمینه‌های کارآفرینی روستایی، اقتصاد. کار و جامعه، ۱۹۴، ۷۳-۶۴.
- ترکاشوند، زهرا. (۱۳۹۳). استراتژی توسعه مشارکتی کارآفرینی روستایی مورد مطالعه: بخش‌های زند و سامن (شهرستان ملایر). *جغرافیا*، ۱۲ (۴۲)، ۲۵۷-۲۷۵.
- حیدری ساربان، وکیل و عبدپور، علیرضا. (۱۳۹۸)، عوامل بهبود معیشت پایدار روستایی از دیدگاه ساکنان محلی، مورد: شهرستان اردبیل. *نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی*، ۱۹ (۵۴)، ۴۶-۲۳. [Doi:10.29252/jgs.19.54.23](https://doi.org/10.29252/jgs.19.54.23)
- خسروی، سمیه، مهدیزاده، حسن و میرکزاده، علی‌اصغر. (۱۳۹۷)، راه‌اندازی کارآفرینی سبز به‌عنوان راهکاری در جهت توانمندسازی فقرای روستایی. *علوم و تکنولوژی محیط‌زیست*، ۲۰ (۳)، ۹۹-۱۱۱. [Doi:10.22034/JEST.2018.13776](https://doi.org/10.22034/JEST.2018.13776)
- سجاسی قیداری، حمدالله؛ شایان، حمید و محمودی، حمیده. (۲۰۱۷). تبیین سیاست‌گذاری‌های زیرساختی تأثیرگذار در توسعه کارآفرینی روستایی. *همایش ملی بررسی راهکارهای مدیریت توسعه کارآفرینی روستایی*، فروردین ۱۳۹۶، دانشگاه حکیم سبزواری، سبزوار.
- سایت سازمان هواشناسی کشور، <https://www.irimo.ir/far/index.php>
- شریف‌زاده محمد شریف و عبدالله زاده، غلامحسین. (۱۳۹۳). تلفیق پایداری در فرآیند کارآفرینی: تبیین مفهوم، ضرورت و ملزومات کارآفرینی پایدارگرا و کسب‌وکار سبز. *کارآفرینی در کشاورزی*، ۱ (۳)، ۶۳-۳۹. [DOR:20.1001.1.2476735.1393.1.3.3.2](https://doi.org/10.24767/35.1393.1.3.3.2)
- فراهانی، حسین و حاجی حسینی، سمیرا. (۱۳۹۲)، ارزیابی ظرفیت نواحی روستایی برای توسعه کارآفرینی و توانمندسازی روستاییان، مورد: روستاهای بخش شال شهرستان بوئین‌زهرا. *مجله پژوهش‌های روستایی*، ۴، ۷۴۸-۷۱۵. [Doi:10.22059/JRUR.2013.50417](https://doi.org/10.22059/JRUR.2013.50417)
- قدیری‌معصوم، مجتبی؛ خراسانی، محمدامین؛ ترکاشوند، زهرا و عمیدی، شیما. (۱۴۰۰) شناسایی و اولویت‌بندی پیشران‌های توسعه کارآفرینی در مناطق روستایی ایران. *فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی*، ۱۰ (۳)، ۴۰-۲۱. [dorl.net/dor/20.1001.1.23222131.1400.10.37.1](https://doi.org/10.23222131.1400.10.37.1)
- کیانی، احسان و کیانی، واحد. (۱۳۸۹). درآمدی بر مدیریت اکوسیستم با رویکرد بومی (مطالعه موردی: ذخیره‌گاه جنگلی کیان). *جنگل و مرتع*، ۴۳ (۸۶)، ۹-۵.
- ملور، نوحا. (۱۳۹۱). *کارآفرینی برای همه (کتاب درسی برای دانشجویان)*. ترجمه یداللهی فارسی و نجفی، تهران:

دانشگاه تهران.

میوه چی، لیلا و شهریار، جمشید. (۱۳۹۸)، نقش کارآفرینی سبز بر عملکرد زیست‌محیطی «بر اساس مدل خودسازمان‌دهی». فصلنامه رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، ۳ (۵۲)، ۷۱-۵۹.

مهدوی، داوود و حاتمی، مجتبی. (۱۳۹۸)، تحلیل شاخص‌های کلیدی الگوی بوم روستا (اکوویلیج) در روستاهای گردشگر پذیر حاشیه تالاب چغاخور. نشریه برنامه‌ریزی توسعه کالبدی، ۴ (۴)، ۱۱۹-۱۰۵. [DOR:20.1001.1.26455471.1398.6.4.7.3.105-119](https://doi.org/10.1001.1.26455471.1398.6.4.7.3.105-119)

نجفی کانی، علی‌اکبر؛ مهدوی، شهرام و سوری، فرشاد. (۱۳۹۱). ارزیابی و تحلیل نقش گردشگری روستایی در توسعه کارآفرینی زنان (مطالعه موردی: روستای زیارت، شهرستان گرگان). همایش ملی توسعه روستایی، رشت.

یعقوبی فرانی، احمد؛ سلیمانی، عطیه و موحدی، رضا. (۱۳۹۳) و تحلیل عوامل موثر بر کارآفرینی روستایی استان همدان. *مطالعات زنان*، ۱۲ (۴)، ۴۲-۷.

وزین، نرگیس؛ افتخاری، عبدالرضا؛ پورطاهر، مهدی و دانه‌کار، افشین. (۱۳۹۵)، ارائه الگوی اکو ویلیج برای زیست پایدار در روستاهای حاشیه اکوسیستم تالاب. پژوهش‌های روستایی، ۷ (۱)، ۲۴-۱. [Doi:10.22059/JRUR.2016.58384.1-24](https://doi.org/10.22059/JRUR.2016.58384.1-24)

یداللهی، جهانگیر، ترکاشوند، زهرا و رشیدی، نصرت اله. (۱۳۹۱). تبیین نقش افزایش درآمد کشاورزان کارآفرین پورت‌فولیو در کاهش مهاجرت روستایی، تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران، ۴۳ (۳)، ۳۵۳-۳۶۲. [Doi:10.22059/jaedr.2012.30497](https://doi.org/10.22059/jaedr.2012.30497)

References

- Aghinejad, A. (2019). the role of entrepreneurship in the development of sustainable rural livelihoods, international conference on new challenges and solutions in industrial engineering and management and accounting. *Adib Mazandaran Higher Institute*, Sari, 1-6. [In Persian]
- Ahmadi Kish, A. A., Ahmadvand, M., & Sharifzadeh, M. (2016). Comparative analysis of the causes of rural underdevelopment: the case study of villages in Margon district in Boyer Ahmad County. *Iran Agricultural Extension and Education Sciences*, 12 (2), 123-135. [Doi:10.1001.1.20081758.1395.12.2.8.1](https://doi.org/10.1001.1.20081758.1395.12.2.8.1) [In Persian]
- Borsos, B. (2013). The Ecovillage Concept in a Model Experiment in South –West Hungary. *Jurnal of Settlements and Spatial Planin*, 4(1), 69-76.
- Bundale, A. (2004). Greening together: The ecovillage movement grows from grassroots to mainstream. *Alternatives Journal*, 30 (5), 16-7.
- Chen, H., Shivakoti, G., Zhu, T., & Maddox, D. (2012). Livelihood sustainability and community-based co-management of forest resources in China: Changes and improvement. *Environmental Management*, 49(1), 219-228
- DAWSON, J. (2013). From Islands to Networks - The History and Future of the Ecovillage Movement. In: LOCKYER, J.; VETETO, J. R. (Ed.). *Environmental Anthropology Engaging Ecotopia: Bioregionalism, Permaculture, and Ecovillages*. New York / Oxford: Berghahn Books. 217-234.
- Dawson, J., (2006). *Ecovillages: New Frontiers for Sustainability*, Foxhole, Devon: Green Books
- ERGAS, C. (2010). A Model of Sustainable Living: Collective Identity in an Urban Ecovillage. *Organization & Environment*, 23 (1), 32-54.
- Farahani, H., & Hajihosseini, S. (2013). An Evaluation about Potentials of Rural Areas for Entrepreneurship and Developing Empowerment in Villagers, Case: Shawl District in Buin Zahra Township. *Journal of Rural Research*, 4(4), 715-748. [Doi:10.22059/jnr.2013.50417](https://doi.org/10.22059/jnr.2013.50417) [In Persian]
- Fotopoulos, T. (2000). The limitations of life-style strategies: the ecovillage 'movement' is not the way towards a new democratic society. *Democracy and Nature* 6 (2), 287-308.

- FRANKE, R. W. (2012) An Overview of Research on Ecovillage at Ithaca. In: ANDREAS, M.; WAGNER, F. (Ed.). *Realizing Utopia - Ecovillage Endeavors and Academic Approaches. Munich: Rachel Carson Center - Perspectives*. 111-124.
- Ghadiri Masom, M., Khorasani, M. A., Torkashvand, Z., & Amidi, S. (2021). Identifying and Prioritizing the Drivers for Entrepreneurship Development in Rural Areas of Iran. *SPACE ECONOMY & RURAL DEVELOPMENT*, 10 (37), 21-40. [dori.net/dor/20.1001.1.23222131.1400.10.37.1.3](https://doi.org/10.1001.1.23222131.1400.10.37.1.3) [In Persian]
- HEIDARI SARBAN, V., & Abdpour, A. (2019). Factors Improvement of Sustainable livelihoods from the Perspective of Local People, Case Study: Ardabil County. *JOURNAL OF GEOGRAPHICAL SCIENCES*, 19(54), 23-46. [Doi:10.29252/jgs.19.54.23](https://doi.org/10.29252/jgs.19.54.23). [In Persian]
- KHOSRAVI, S., MEHDIZADEH, H., & MIRAKZADEH, A. A. (2019). Launching green entrepreneurship as a strategy for empowering the poor villagers (Case study: Professors of Agriculture Faculty, Razi University). *JOURNAL OF ENVIRONMENTAL SCIENCE AND TECHNOLOGY*, 21(1 (80)), 99-111. [Doi:10.22034/JEST.2018.13776](https://doi.org/10.22034/JEST.2018.13776) [In Persian]
- Kiblier, E., Wincent, J., Kautonen, T., Cacciotti, G., & Obschonka, M. (2018). Can prosocial motivation harm entrepreneurs' subjective wellbeing? *Journal of Business Venturing*, 1-17
- Kyani, E., & Kyani, V. (2010). An introduction to ecosystem management with a local approach (case study: Kian Forest Reserve). *Forest and Pasture*, 43 (86), 5-9. [In Persian]
- Mahdavi, D., & Hatami, M. (2020). Analysis of key indicators of eco-village pattern in tourist-attracted villages on the margin of Chaghakhor lagoon. *Physical Social Planning*, 6(4), 105-119. [doi: 10.30473/psp.2020.6591](https://doi.org/10.30473/psp.2020.6591) [In Persian]
- Melor, N. (2012). *Entrepreneurship for all (textbook for students)*. translated by Yedolahi Farsi and Najafi, Tehran: University of Tehran. [In Persian]
- MILLER, E., & BENTLEY, K. (2012). Leading a Sustainable Lifestyle in a 'Non-Sustainable World': Reflections from Australian Ecovillage and Suburban Residents. *Journal of Education for Sustainable Development*, 6 (1), 137-147.
- Miveh Chi, L., & Shahriari, J. (2018). The role of green entrepreneurship on environmental performance "based on the self-organization model". *Journal of Modern Research Approaches in Management and Accounting*, 3 (52), 59-71. [In Persian]
- Mottiar, Z., Boluk, K., & Kline, C. (2018), The roles of social entrepreneurs in rural destination development. *Annals of Tourism Research*, 68, 77-88.
- Najafi Kani, A. A., Mahdavi, Sh., & Souri, F. (2017). Evaluation and analysis of the role of rural tourism in the development of women's entrepreneurship (case study: Ziarat village, Gorgan city). *National Rural Development Conference*, Rasht. [In Persian]
- Padash, H., & Nikou-Nesbati, A. (2008). Institutional Approach to Entrepreneurship. *JPBUD*. 13(1), 129-154. [Dor:20.1001.1.22519092.1386.13.1.2.0](https://doi.org/10.1001.1.22519092.1386.13.1.2.0) [In Persian]
- Pourrajb Miandoab, P., & Darabi, S. (2016). investigating the relationship between socio-economic factors and the fields of rural entrepreneurship, *Economy. Work and Society*, 194, 73-64. [In Persian]
- SANDERS, R. (2000) Political economy of Chinese ecological agriculture: A case study of seven Chinese eco- villages. *Journal of Contemporary China*, 9 (25), 349-372.
- Sharifzadeh, M. Sh., & Abdullahzadeh, Gh. (2013). Integrating sustainability in the entrepreneurial process: explaining the concept, necessity and requirements of sustainable entrepreneurship and green business. *Entrepreneurship in Agriculture*, 1(3), 39-63. [Dor:20.1001.1.24767735.1393.1.3.3.2](https://doi.org/10.1001.1.24767735.1393.1.3.3.2) [In Persian]
- Sojasi Qeidari, H., Shayan, H., & Mahmoudi, H. (2017). Explanation of infrastructural policies affecting the development of rural entrepreneurship. *National conference on rural entrepreneurship development management solutions*, April 2016, Hakim Sabzevari University, Sabzevar. [In Persian]
- Torkashvand, Z. (2014). PARTICIPATORY DEVELOPMENT STRATEGY OF RURAL ENTREPRENEURSHIP CASE STUDY: ZAND & SAMEN COUNTIES (MALAYER). *GEOGRAPHY*, 12(42), 257-275. [In Persian]

- Vazin, N., Eftekhari, A., Poortaheri, M., & Danekar, A. (2016). Ecovillage modeling for rural area around wetland ecosystem, Case study: Miankale and lapo wetlands. *Journal of Rural Research*, 7(1), 1-27. doi: 10.22059/jrur.2016.58384. [In Persian]
- Waerther, S. (2014). Sustainability In Ecovillages – A Reconceptualization. *International Journal of Management and Applied Research*, 1 (1), 1-16.
- Yadollahi farsi, J., Torkashvand, Z., & Rashidi, N. (2012). An Evaluation of the Portfolio Entrepreneurship's Role in Reducing Rural Migration. *Iranian Journal of Agricultural Economics and Development Research*, 43(3), 353-362. doi: 10.22059/ijaedr.2012.30497 [In Persian]
- Yaqoubi Farani, A., & Mohadi, R. (2013). Analysis of factors affecting rural women's entrepreneurship. *Women's Socio-Psychological Studies Quarterly*, 12(4), 42-7. [In Persian]